

Dosarul nr. 2rac-201/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. L. Lavric)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Buhnaci, V. Sîrbu, L. Bulgac)

ÎNCHEIERE

21 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” și de Banca Comercială „Victoriabank” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” împotriva Băncii Comerciale „Victoriabank” Societate pe Acțiuni cu privire la încasarea prejudiciului prin neexecutarea corespunzătoare a clauzelor contractuale, penalității și dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 18 decembrie 2017, IP „Agenția Servicii Publice” a depus cerere de chemare în judecată împotriva BC „Victoriabank” SA solicitând încasarea prejudiciului cauzat prin neexecutarea corespunzătoare a clauzelor contractuale în mărime de 1874710 lei, a penalității în mărime de 674895,6 lei și a dobânzii de întârziere în mărime de 429899, 25 de lei, încasarea dobânzii de întârziere conform art. 619 Cod civil, care urmează a fi achitată de către debitor, chiar și în lipsa vinovăției, dacă nu va executa hotărârea în termen de 90 de zile de la data când va veni definitivă.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, în baza contractului nr. 105 din 20 iulie 2010 cu privire la recepționarea plăților, încheiat între BC „Victoriabank” SA și ÎS „CRIS „Registru”, a cărei succesori este IP „Agenția Servicii Publice”, în calitate de beneficiar, valabil până în prezent, Banca prin intermediul subdiviziunilor sale, s-a obligat să recepționeze plățile pentru serviciile prestate populației de către subdiviziunile Agenției. Conform pct. 2.4 al contractului, Banca s-a obligat să transfere în următoarea zi bancară mijloacele bănești încasate pe parcursul zilei precedente în conturile beneficiarului. Același contract stipulează că, Banca transmite zilnic în adresa beneficiarului fișierele electronice privind plățile recepționate de la persoanele fizice pentru serviciile solicitate. Drept rezultat al auditului activității subdiviziunilor structurale ale agenției, au fost identificate 1289 ordine de încasare a numerarului pentru prestarea serviciilor, emise de către agenția nr.55 a Băncii, în valoare totală de 2224320, 00 lei, care nu s-au regăsit în registrele electronice a plăților recepționate de la persoanele fizice prezentate zilnic de către Bancă, iar mijloacele bănești încasate conform ordinelor nominalizate, nu au fost virate. Astfel, fiind somată să-și onoreze obligațiile contractuale în mod

corespunzător, pârâtul a recunoscut anularea frauduloasă a ordinelor de plată în sumă de 349610 lei, restituind suma indicată. Ulterior, prin răspunsul la somațiile din 01 iulie 2016, pârâtul a refuzat restituirea sumei de 1874710 lei, motivând că ordinele de încasare a acestei nu au fost reflectate în sistemele de evidență a operațiunilor și nici nu s-au regăsit în registrele electronice, iar o decizie în privința acestei sume va fi luată după efectuarea anchetei de către organele competente.

Reclamant a considerat ca fiind neîntemeiat refuzul pârâtului de a transfera suma de 1874710 lei și care contravine clauzelor contractului încheiat. Or, Agenția a prestat servicii reale de documentare a populației în valoarea sumei indicate, a eliberat buletinele de identitate, pașapoarte, alte acte persoanelor care au prezentat ordinele de încasare a plăților emise de subdiviziunile băncii, pe care erau aplicate ștampilele veridice, ceea ce înseamnă că plățile pentru servicii au fost real încasate. Acest fapt se confirmă prin raportul de constatare tehnico-științifică RC 0006730 din 26 mai 2016, conform căruia impresiunile ștampilelor cu clișeu ”încasat”, aplicate pe ordinele de încasare a plăților pentru servicii, aparțin Agenției nr. 55 Chișinău BC „Victoriabank” SA. Drept urmare, pârâtul urmează să despăgubească Agenția pentru neexecutarea clauzelor contractuale, fiind în întârziere din 01 iulie 2016.

De asemenea, a menționat că în temeiul pct.3.4. din contract, Banca urmează să achite penalitatea în mărime de 0,2% din valoarea plăților transferate cu întârziere, care la depunerea cererii în instanță constituia suma de 674895,60 de lei. La fel, reclamantul a pretins prin prisma art. 619 Cod civil, dobânda de întârziere în sumă de 482622,26 de lei.

Prin hotărârea din 16 august 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de IP „Agenția Servicii Publice” împotriva BC „Victoriabank” SA cu privire la încasarea prejudiciului cauzat prin neexecutarea corespunzătoare a clauzelor contractuale în mărime de 1874710 lei, a penalității în mărime de 674895,6 lei și a dobânzii de întârziere în mărime de 482622,26 de lei.

Prin decizia din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de IP „Agenția Servicii Publice” și s-a casat hotărârea din 16 august 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de IP „Agenția Servicii Publice” împotriva BC „Victoriabank” SA cu privire la încasarea prejudiciului cauzat prin neexecutarea corespunzătoare a clauzelor contractuale, penalității și dobânzii de întârziere; s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de IP „Agenția Servicii Publice”; s-a încasat de la BC „Victoriabank” SA în beneficiul IP „Agenția Servicii Publice” suma de 1164050 de lei cu titlu de prejudiciu cauzat prin neexecutarea corespunzătoare a clauzelor contractuale; în rest, capetele de cerere privind încasarea penalității și dobânzii de întârziere au fost respinse ca fiind neîntemeiate; s-a încasat de la BC „Victoriabank” SA în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 34921, 50 de lei, pentru examinarea cauzei în prima instanță și respectiv suma de 26191, 12 lei, pentru examinarea cauzei în instanța de apel.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, luând în considerare că în cadrul instanței de fond reprezentantul BC „Victoriabank” SA a invocat scurgerea termenului de prescripție de 3 ani, în interiorul cărui persoana poate să-și apere drepturile sale, iar IP „Agenția Servicii Publice”, nici în instanța de apel nu a

prezentat probe concludente, prin care să fie motivată depășirea acestui termen, a considerat necesar încasarea sumelor în baza contractului nr.105 din 20 iulie 2010 încheiat între BC „Victoriabank” SA și ÎS „CRIS „Registru” (succesor în drepturi Agenția Servicii Publice), cu aplicarea termenului de prescripție care, conform calculului efectuat până la data depunerii acțiunii în cauză (18 decembrie 2017) pentru 3 ani (decembrie 2014), în temeiul Tabelului prezentat de IP „Agenția Servicii Publice”, constituie 1164050 de lei.

Totodată, cu referire la pretențiile reclamantului privind încasarea penalității și dobânzii de întârziere, instanța de apel a menționat că, conform art.619 alin.(1) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019), obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

În conformitate cu art. 624 alin.(1), (3) Cod civil (în redacția de până la 01.03.2019), clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun, clauza penală poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate.

De asemenea, instanța de apel a considerat oportun de a menționa, că potrivit prevederilor art. 38 din Legea privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative nr. 133 din 15 noiembrie 2018, începând cu 01 martie 2019 dispozițiile art.620-623 (după renumerotare art. 942-945) din Codul civil, introduse prin Legea nr. 133/2018, se aplică și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 01 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 01 martie 2019. Conform prevederilor art. 942 alin.(4) Cod civil (în redacția din 01.03.2019), în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întârziere. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobânda de întârziere.

Cu toate acestea, pe lângă faptul că apelanta IP „Agenția Servicii Publice” nu a beneficiat de dreptul său de a alege fie încasarea dobânzii de întârziere, fie penalității pentru întârziere, instanța de apel a reiterat că, în urma sesizării organelor de drept, a fost intentat procesul penal nr.1-218pr/2016 din 14 iulie 2016 și la data de 12 august 2016 DP mun. Chișinău a pornit urmărirea penală nr. 2016890068, în temeiul bănuielii rezonabile de comiterea infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(5) Cod penal, pe faptul delapidării mijloacelor financiare în cadrul operațiunilor financiar contabile dintre filiala nr. 17 Chișinău și CRIS Registru.

În această ordine de idei, luând în considerare că penalitățile și dobânzile de întârziere, prin natura sa nu constituie o sumă certă, dar urmează a fi stabilite pe parcursul examinării litigiului într-un proces contradictoriu, în urma finalizării procesului penal, instanța de apel a considerat că nu există temei de admitere a capetelor de cerere înaintate de IP „Agenția Servicii Publice” privind încasarea penalității și dobânzii de întârziere. Or, pe lângă faptul, că pct.3.4. din contractul în baza cărui a apărut raportul juridic litigios nu conține o clauză clară în sensul calculării respectivei dobânzi (pentru fiecare zi, lună sau o altă perioadă de întârziere), iar calculele prezentate de reclamant în acest sens nu conțin o descifrare

logică, instanța de apel a mai reținut că potrivit art.624 alin. (5) Cod civil (în redacția de până la modernizare, - 01.04.2019), debitorul nu este obligat să plătească penalitate în cazul în care neexecutarea nu se datorează vinovăției sale.

La caz, s-a stabilit că, BC „Victoriabank” SA nu și-a onorat în termen obligația de a transfera către IP „Agenția Servicii Publice”(succesorul CRIS Registru), în următoarea zi bancară, mijloacele bănești încasate pe parcursul zilei precedente de la persoanele cărora ultimul le-a prestat servicii de perfectare și eliberare a actelor, însă la judecarea cauzei nu s-a stabilit, că această întârziere este imputabilă băncii ori anumitor angajați din cadrul acesteia, ținând cont că pe cazul dat este pornită și urmărirea penală, în cadrul cărei urmează fi identificate persoanele care se fac vinovate de faptul dat.

La 13 iulie 2020, IP „Agenția Servicii Publice” a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel în partea respingerii acțiunii de încasarea prejudiciului restant în sumă de 710660 de lei, penalității în sumă de 482622, 26 de lei și dobânzii de întârziere în sumă de 429899,25 de lei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să se dispună și încasarea acestor sume, iar în rest să fie menținută decizia instanței de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că normele de drept material au fost încălcate și aplicate eronat prin neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată, aplicarea unei legi care nu trebuia să fie aplicată, interpretarea în mod eronat a legii. La fel, s-a pretins aprecierea arbitrară a probelor, admiterea încălcărilor ce au dus la soluționarea greșită a cauzei, erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în special al dreptului la un proces echitabil.

În special, s-a indicat aplicarea eronată a legii referitor la prescripția extintivă. Deși, în prima instanță BC „Victoriabank” SA a solicitat respingerea acțiunii ca fiind tardivă, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, însă Banca nu a contestat hotărârea primei instanțe. Respectiv, prin necontestare a acceptat tacit soluția primei instanțe și nu putea invoca tardivitatea în instanța de apel. Astfel, instanța de apel a creat o situație mai dificilă apelantului prin propriul apel.

La 23 iulie 2020, BC „Victoriabank” SA a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel în partea casării hotărârii primei instanțe și admiterii parțiale a cererii de chemare în judecată este emisă cu încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material, exprimată prin faptul că nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea. De asemenea, a indicat că încălcările comise au dus la soluționarea greșită a cauzei, precum și aprecierea probelor s-a realizat arbitrar. Din decizia instanței de apel nu este clar menționat din care anume motive hotărârea primei instanțe este neîntemeiată, precum și care circumstanțe ale cauzei au fost interpretate eronat.

Copia recursului declarat de IP „Agenția Servicii Publice” a fost expediată în adresa intimatului și copia recursului declarat de BC „Victoriabank” SA au fost expediate în adresa intimaților, conform scrisorii de însoțire date cu 03 septembrie 2020 (Vol.II, f.d.90) și au fost recepționate la 06 septembrie 2020 și la 07 septembrie 2020, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.92-93).

La 02 octombrie 2020, BC „Victoriabank” SA a depus referință la recursul declarat de IP „Agenția Servicii Publice”, exprimând poziția în favoarea declarării inadmisibil.

Alte referințe la cererile de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 27 mai 2020.

IP „Agenția Servicii Publice” a depus cerere de recurs la 13 iulie 2020, iar BC „Victoriabank” SA a declarat recurs la 23 iulie 2020, astfel recursurile sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de IP „Agenția Servicii Publice” și BC „Victoriabank” SA, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de IP „Agenția Servicii Publice” și BC „Victoriabank” SA, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă argumente privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibile recursurile declarate de IP „Agenția Servicii Publice” și BC „Victoriabank” SA.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” și de Banca Comercială „Victoriabank” Societate pe Acțiuni împotriva deciziei din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat